

Wynikowy szacunek produkcji głównych ziemiopłodów rolnych w województwie pomorskim w 2012 r.

Warunki agrometeorologiczne

O wysokości plonów upraw rolnych w dużej mierze decydują warunki agrometeorologiczne, tj. temperatura powietrza, ilość i rozkład opadów oraz nasłonecznienie. Czynniki te, oprócz środków produkcji stosowanych przez rolników, tj. między innymi materiału siewnego, środków ochrony roślin czy nawożenia, wpływają na stan i rozwój roślin oraz terminowość prac polowych i zabiegów agrotechnicznych wykonywanych w poszczególnych etapach wegetacji.

Przebieg pogody na przełomie grudnia 2011 r. i stycznia 2012 r. nie był korzystny dla hartowania ozimin i ich przechodzenia w stan zimowego spoczynku. Dodatnie temperatury powietrza odnotowane w grudniu 2011 r. i pierwszej połowie stycznia 2012 r. spowodowały, że wegetacja ozimin trwała do końca drugiej dekady stycznia. Na początku trzeciej dekady stycznia nastąpiło łagodne obniżenie temperatury i opady śniegu, co spowodowało przejście ozimin w stan spoczynku zimowego. Pod koniec stycznia i w pierwszej dekadzie lutego odnotowano znaczne spadki temperatur dochodzące do -25°C i poniżej, które przy niedostatecznej pokrywie śnieżnej lub jej braku spowodowały znaczne straty w zbożach ozimych i rzepaku ozimym. Występujące w tym okresie silnie wysuszające wiatry podczas bardzo mroźnych dni i nocy powodowały wysmalanie roślin. Największe uszkodzenia zbóż ozimych i rzepaku ozimego odnotowano w powiatach: kwidzyńskim, tczewskim, gdańskim, starogardzkim, malborskim, sztumskim i człuchowskim. W wielu gospodarstwach leżących w wymienionych powiatach nastąpiło całkowite zniszczenie plantacji, głównie pszenicy ozimej. Pszenżyto, jęczmień i rzepak zostały uszkodzone w mniejszym stopniu niż pszenica, ale w rejonach bezśnieżnych w okresie silnych mrozów również wystąpiły silne uszkodzenia roślin. Plantacje żyta, w porównaniu z innymi uprawami ozimymi, zostały uszkodzone w najmniejszym stopniu. W przypadku pszenicy, pszenżyta, jęczmienia i rzepaku zaistniała konieczność dokonania przesiewów.

Pod koniec marca zaobserwowano ruszenie wegetacji, a na polach rozpoczęły się pierwsze wiosenne prace polowe, siew zbóż jarych, a także przesiewy po zaoranych oziminach. Ciepła i słoneczna pogoda panująca w drugiej połowie kwietnia sprzyjała prowadzonym pracom polowym oraz przyczyniła się do znacznego przyspieszenia tempa wzrostu i rozwoju roślin.

W drugiej i trzeciej dekadzie kwietnia rozpoczęto sadzenie ziemniaków oraz przystąpiono do siewów buraków cukrowych i kukurydzy. Zakończenie tych prac nastąpiło w pierwszej dekadzie maja. W maju wystąpił niedobór opadów deszczu, który przyczynił się do zmniejszenia zapasów wody w glebie. Zboża ozime znajdowały się w tym okresie w fazie kłoszenia, a jare w różnych fazach rozwojowych w zależności od terminu siewu, tj. od krzewienia do strzelania w źdźbło. Stan zasiewów zbóż ozimych i rzepaku ozimego na terenie woj. pomorskiego na koniec maja 2012 r. ocenia się jako gorszy niż w analogicznym okresie 2011 r. Również zboża jare i rzepak jary były w tym okresie w słabszej kondycji.

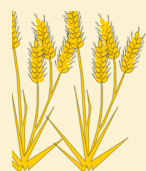
W czerwcu warunki agrometeorologiczne były bardzo zróżnicowane. Napływ chłodnego powietrza w pierwszej dekadzie miesiąca przyczynił się do przejściowego zwolnienia tempa wzrostu i rozwoju upraw. W drugiej i trzeciej dekadzie czerwca nastąpiło podwyższenie temperatury, co sprzyjało rozwojowi i dojrzewaniu upraw oraz prowadzeniu pielęgnacyjnych prac polowych. Występujące w trzeciej dekadzie miesiąca częste opady deszczu poprawiły stan uwilgotnienia ornej warstwy gleby.

Ciepła i słoneczna pogoda panująca w pierwszej połowie lipca sprzyjała dojrzewaniu rzepaku oraz zbóż jarych i ozimych. W drugiej połowie lipca rozpoczęto zbiór jęczmienia ozimego i rzepaku ozimego. W tym okresie odnotowano też lokalnie występujące gwałtowne opady deszczu, często o charakterze burzowym, gradobicia oraz trąby powietrzne powodujące zniszczenie i uszkodzenie roślin.

W sierpniu panowała zmienna pogoda. Druga dekada miesiąca należała w województwie pomorskim do jednych z cieplejszych w kraju. W drugiej połowie sierpnia rozpoczęto siewy jęczmienia ozimego i rzepaku ozimego.

Ciepła, słoneczna i na ogół bezdeszczowa pogoda we wrześniu stwarzała dobre warunki dla prowadzenia zbiorów upraw. Żniwa oraz siewy rzepaku zakończono w pierwszej dekadzie września. We wrześniu kontynuowano rozpoczęte w sierpniu wykopki ziemniaków, a w trzeciej dekadzie omawianego miesiąca przystąpiono do zbiorów buraków cukrowych. Do końca września w całości został zasiany jęczmień ozimy, a siewy pozostałych zbóż ozimych zostały zakończone w październiku. Korzystne warunki pogodowe panujące w pierwszej i drugiej dekadzie października sprzyjały zbiorom upraw okopowych i pastewnych. Znaczne ochłodzenie połączone z opadami deszczu ze śniegiem i śniegu, które wystąpiło w trzeciej dekadzie października przejściowo zahamowało wegetację pozostających na polach upraw. Ciepły i pogodny listopad przyczynił się do ożywienia wegetacji i dalszego wzrostu ozimin. Pod koniec listopada zboża ozime były prawidłowo rozkrzewione, a rzepak ozimy posiadał dobrze rozwinięty system korzeniowy i rozetę liściową składającą się z 8-10 liści. Należy stwierdzić, że oziminy dobrze przygotowały się do zimowego spoczynku.

Produkcja głównych upraw rolnych

Zboża

Tabl. 1. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory zbóż

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011 = 100
O G Ó Ł E M				
Powierzchnia w tys. ha	406,0	412,1	415,4	100,8
Plony z 1 ha w dt	36,7	35,1	36,8	104,8
Zbiory w tys. t	1489,6	1445,0	1528,1	105,8
W tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi				
Powierzchnia w tys. ha	392,4	399,8	401,5	100,4
Plony z 1 ha w dt	37,3	35,5	37,2	104,8
Zbiory w tys. t	1464,1	1417,3	1493,2	105,4

Zboża intensywne (pszenicę, jęczmień i pszenżyto) zasiano na powierzchni zbliżonej do powierzchni z poprzedniego roku, tj. 247,6 tys./ha. Udział zbóż intensywnych w grupie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniósł 61,7%, co oznacza spadek o 0,8 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim.

Zboża ekstensywne (żyto, owies i mieszanki zbożowe) zasiano na powierzchni 154,0 tys. ha, tj. o 4,3% większej niż w 2011 r., a ich udział w grupie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniósł 38,3% i był wyższy o 0,8 p. proc. w porównaniu z wynikami z poprzedniego roku. Powierzchnię uprawy kukurydzy na ziarno wyszacowano na 3,9 tys. ha, tj. o 1,4% więcej od roku poprzedniego. Zanotowano również wzrost plonu kukurydzy na ziarno do 56,7 dt/ha, tj. o 7,1 dt/ha (14,3%).

Tabl. 2. Struktura zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0
Pszenica ozima	31,0	28,0	22,5
Pszenica jara	3,6	5,2	11,5
Żyto	14,3	15,4	15,4
Jęczmień ozimy	2,6	2,5	1,8
Jęczmień jary	8,4	10,3	10,1
Owies	9,4	8,7	8,9
Pszenżyto ozime	14,6	13,0	11,8
Pszenżyto jare	3,4	3,6	4,0
Mieszanki zbożowe ozime	1,3	1,0	1,1
Mieszanki zbożowe jare ...	11,4	12,3	12,9

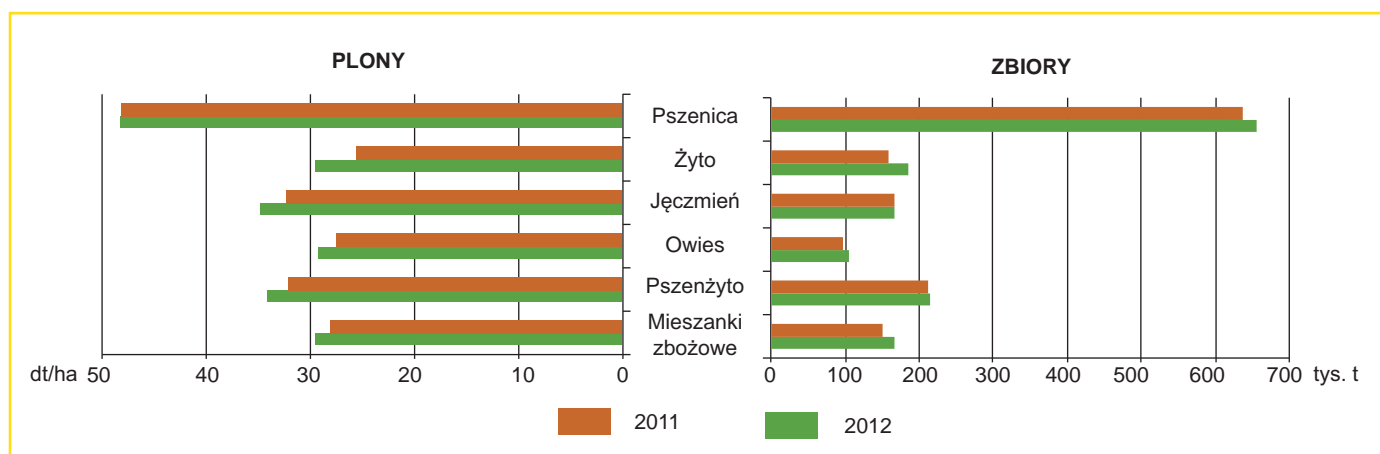
Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na 37,2 dt/ha i były one o 4,8% wyższe od uzyskanych w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Ocenia się, że w porównaniu z plonami uzyskanymi w 2011 r. wszystkie gatunki zbóż plonowały wyżej:

- pszenica ozima o 1,8 dt/ha (3,6%),
- pszenica jara o 4,5 dt/ha (12,5%),
- żyto o 4,1 dt/ha (16,1%),
- jęczmień ozimy o 5,0 dt/ha (14,8%),
- jęczmień jary o 2,3 dt/ha (7,2%),
- owies o 1,5 dt/ha (5,4%),
- pszenżyto ozime o 2,3 dt/ha (6,9%),
- pszenżyto jare o 1,4 dt/ha (5,1%),
- mieszanki zbożowe ozime o 4,1 dt/ha (13,7%),
- mieszanki zbożowe jare o 1,2 dt/ha (4,3%),
- kukurydza na ziarno o 7,1 dt/ha (14,3%).

W 2012 r. zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na 1493,2 tys. t, tj. o 75,9 tys. t (5,4%) więcej niż w roku poprzednim.

Plony i zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi

Rzepak i rzepik

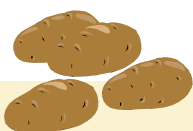
W 2012 r. powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku (ozimego i jarego łącznie) była o 4,7 tys. ha mniejsza od notowanej w 2011 r., a zasiewy rzepaku i rzepiku jarego stanowiły 8,1% ogólnej powierzchni tej uprawy. Plony rzepaku i rzepiku natomiast były wyższe o 6,1 dt/ha od uzyskanych w roku poprzednim.

Tabl. 3. Produkcja rzepaku i rzepiku

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011 = 100
Powierzchnia w tys. ha	73,3	59,3	54,6	92,0
Plony z 1 ha w dt	22,8	23,1	29,2	126,4
Zbiory w tys. t	167,5	137,3	159,5	116,2

Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na wyższym poziomie niż w 2011 r. (o 22,2 tys. t).

Ziemniaki

W 2012 r. powierzchnia uprawy ziemniaków (łącznie z powierzchnią uprawy w ogrodach przydomowych) była większa o 0,4 tys. ha niż w 2011 r. Warunki pogodowe panujące w 2012 r. były na ogół korzystne dla wegetacji ziemniaków. Ostatecznie plon ziemniaków w 2012 r. oszacowano na poziomie o 7 dt/ha wyższym od uzyskanego przed rokiem.

Tabl. 4. Produkcja ziemniaków

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011 = 100
Powierzchnia w tys. ha	21,0	23,2	23,4	101,0
Plony z 1 ha w dt	246	248	255	102,8
Zbiory w tys. t	517,3	575,7	598,8	104,0

Wyższe o 23,1 tys. t zbiory ziemniaków w stosunku do 2011 r. spowodowane były, w głównej mierze, wysokim plonowaniem ziemniaków w gospodarstwach wysokotowarowych o intensywnym nawożeniu.

Buraki cukrowe

Według szacunku wynikowego w 2012 r. powierzchnia uprawy buraków cukrowych była o 0,5 tys. ha większa od notowanej w 2011 r.

Warunki atmosferyczne na ogół sprzyjały plantacjom buraków cukrowych. Optymalna temperatura powietrza i dobre uwilgotnienie gleby korzystnie wpłynęły na rozwój roślin oraz umożliwiły prawidłowe nawożenie i ochronę plantacji. Warunki pogodowe we wrześniu i październiku sprzyjały dalszemu wzrostowi masy liści i korzeni, a także gromadzeniu się cukru w korzeniach. Mimo to plony buraków cukrowych wstępnie szacuje się na niższym poziomie w stosunku do 2011 r. (spadek o 28 dt/ha).

Tabl. 5. Produkcja buraków cukrowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011 = 100
Powierzchnia w tys. ha	9,9	10,2	10,7	104,7
Plony z 1 ha w dt	514	542	514	94,9
Zbiory w tys. t	508,1	553,9	550,3	99,3

Zbiory buraków cukrowych wstępnie określono na poziomie niższym od uzyskanego w 2011 r. (o 3,6 tys. t).

Jesienna ocena stanu upraw ozimych pod zbiory 2013 r.

Jesienne prace polowe związane z przygotowaniem pól pod zasiewy ozime przebiegały w sprzyjających warunkach pogodowych. Pomimo opóźnionych żniw siewy zbóż ozimych pod zbiory w 2013 r. zostały zakończone w październiku. Większość upraw udało się zasiać w terminach agrotechnicznych. Według wstępnej oceny w zalecanych terminach zasiano ponad 80% pszenicy ozimej, żyta i mieszanek zbożowych ozimych, ok. 90% jęczmienia ozimego i pszenżyta ozimego oraz około 66% rzepaku ozimego. W październiku wszystkie gatunki zbóż ozimych poza pszenicą, która była w fazie od szpilowania do trzech liści, były w fazie początku krzewienia i krzewienia. Plantacje rzepaku były w optymalnej fazie rozwoju, posiadały dobrze rozwinięty system korzeniowy i rozetę składającą się z 7-9 liści. Utrzymujące się dodatnie temperatury wpłynęły na wyrównanie plantacji. Ciepły listopad spowodował, że rośliny były wyrosnięte i dobrze rozkrzewione przed wejściem w stan spoczynku zimowego.

Ze wstępnej oceny przeprowadzonej w listopadzie wynika, że zbóż ozimych pod zbiory 2013 r. zasiano na powierzchni wynoszącej blisko 243,3 tys. ha (nieco większej niż w 2012 r.). Oszacowano, że zasiano około:

- 114 tys. ha pszenicy,
- 65 tys. ha żyta,
- 52 tys. ha pszenżyta,
- 10 tys. ha jęczmienia,
- 4 tys. ha mieszanek zbożowych.

Według wstępnych informacji otrzymanych od rzeczoznawców terenowych oceny poszczególnych gatunków zbóż ozimych były zbliżone do notowanych w tym samym okresie roku poprzedniego. Najlepiej oceniono plantacje pszenicy, jęczmienia, pszenżyta i mieszanek zbożowych (3,8 stopnia kwalifikacyjnego), gorzej (3,7 stopnia kwalifikacyjnego) oceniono uprawy żyta i rzepaku.

Informacja zawiera wyniki trzeciego w 2012 r. tzw. wynikowego szacunku plonów i zbiorów zbóż, rzepaku i rzepiku, ziemniaków i buraków cukrowych, opracowanego na podstawie badań reprezentacyjnych zbóż i pozostałych upraw, przeprowadzonych w wylosowanych gospodarstwach indywidualnych, wyników sprawozdawczości z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek oraz ocen i ekspertyz przeprowadzonych w listopadzie 2012 r. Oceny i ekspertyzy przeprowadzili rzeczoznawcy gminni na podstawie lustracji pól. Powierzchnię upraw przyjęto według wyników czerwcowego reprezentacyjnego badania użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów i pogłowia zwierząt gospodarskich oraz na podstawie sprawozdawczości z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek.